

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Wroclaw University of Economics and Business (Польща)
Bialystok University of Technology (Польща)
Ghent University (Бельгія)
«1 DECEMBRIE 1918» University of Alba Iulia (Румунія)
UNIVERSITY ISMA (Латвійська республіка)
VARNA FREE UNIVERSITY «CHERNORIZETS HRABAR» (Болгарія)
Академія праці, соціальних відносин та туризму
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Національний технічний університет «Дніпропетровська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

**Матеріали XII Міжнародної
науково-практичної Інтернет-конференції
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ**

24 квітня 2025 року

Полтава – 2025

*Толуб'як Віталій Семенович,
доктор наук з державного управління, професор
заступник начальника Головного управління Пенсійного фонду
України в Тернопільській області,
Кульчій Інна Олексіївна
кандидат наук з державного управління, доцент, завідувачка
кафедри публічного управління, адміністрування та права
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,*

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Пенсійне забезпечення ветеранів війни є важливою складовою соціального захисту осіб, які захищали Україну. Система пенсійного забезпечення передбачає особливі умови нарахування пенсій для різних категорій ветеранів, включаючи учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та членів сімей загиблих військовослужбовців. Чинним законодавством визначено розміри пенсій для ветеранів, додаткові надбавки, пільги та компенсації. Розмір пенсійного забезпечення залежить від статусу ветерана, тривалості та характеру служби, ступеня втрати працездатності та інших факторів.

Пенсійне забезпечення ветеранів війни реалізується через державні програми соціального захисту, які спрямовані на забезпечення гідного рівня життя після завершення служби з врахуванням внеску кожного. Проте система потребує вдосконалення з метою належного реагування на сучасні виклики та потреби різних категорій ветеранів. Гарантії та право на соціальний захист, включаючи пенсійне забезпечення, ветеранів війни визначені в ст. 46 Конституції України. Особлива увага спрямована на осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

Основні законодавчі акти, що регулюють пенсійне забезпечення ветеранів війни:

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (№3551-ХІІ від 22.10.1993), яким визначено категорії ветеранів війни (учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни) та встановлено пільги і гарантії їх соціального захисту, враховуючи пенсійне забезпечення [3].

Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (№2262-ХІІ від 09.04.1992). Вказаний нормативно-правовий акт врегульовує пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої

служби України, осіб начальницького складу податкової міліції, осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, поліцейських, осіб, які мають право на пенсію за цим законом, та членів їх сімей [2].

Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (№1058-IV від 09.07.2003). Конкретизує загальні принципи пенсійного забезпечення в Україні; можливість призначення пенсії за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника; вплив страхового стажу та заробітної плати на розмір пенсії [1].

Аналіз нормативно-правових актів дозволяє виокремити ключові положення законодавства щодо пенсійного забезпечення ветеранів війни, зокрема право на достроковий вихід на пенсію за віком для учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни; можливість призначення пенсії по інвалідності незалежно від віку та страхового стажу, якщо інвалідність настала внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних при захисті Батьківщини або виконанні інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), або захворювання, пов'язаного з перебуванням на військовій службі; надбавки до пенсій, підвищення та інші соціальні виплати для ветеранів війни та членів їх сімей; особливості перерахунку пенсій військовослужбовцям та прирівняним до них особам.

Аналіз розмірів пенсій по інвалідності для ветеранів війни у 2025 році дозволяє визначити плановість змін у законодавстві та соціальних стандартах на розміри пенсій; прогнозовані мінімальні та середні розміри пенсій по інвалідності для різних груп; порівняльний аналіз з прожитковим мінімумом та рівнем середньої заробітної плати.

Простежуються і проблемні моменти щодо пенсійного забезпечення ветеранів війни, які створюють напругу в суспільстві: невідповідність розмірів пенсій реальним потребам ветеранів війни; складність збору документів для призначення пенсій; великі розриви у пенсійному забезпеченні різних категорій ветеранів війни; проблеми з підтвердженням статусу ветерана війни та причинного зв'язку інвалідності з проходженням військової служби.

Тому доцільно продовжити удосконалення законодавства та практики пенсійного забезпечення ветеранів війни: підвищення розмірів пенсій до рівня, що забезпечує гідне життя ветеранів війни; уніфікація підходів до пенсійного забезпечення різних категорій ветеранів війни з урахуванням їх особливих заслуг та потреб; збільшення фінансування пенсійних виплат за рахунок державного бюджету; забезпечення ефективного контролю за цільовим використанням коштів, спрямованих на пенсійне забезпечення ветеранів війни; вдосконалення механізму встановлення статусу ветерана війни та причинного зв'язку інвалідності з військовою службою; продовження практики належної інформаційної підтримки ветеранів війни з питань пенсійного забезпечення. Перспективи розвитку системи пенсійного забезпечення ветеранів війни у 2025 році та подальшому: можливі законодавчі ініціативи щодо покращення

соціального захисту ветеранів війни, необхідність врахування міжнародного досвіду у сфері пенсійного забезпечення військовослужбовців та ветеранів війни, роль громадських організацій ветеранів у захисті їх прав та інтересів у сфері пенсійного забезпечення. Пенсійне забезпечення ветеранів війни в Україні є важливим аспектом державної соціальної політики. Аналіз чинного законодавства виявляє як позитивні положення, так і низку проблем, що потребують вирішення. Удосконалення законодавства, збільшення розмірів пенсій та спрощення процедур їх призначення та виплати є ключовими напрямками для забезпечення гідного рівня життя захисників України. Особлива увага має бути приділена пенсійному забезпеченню осіб з інвалідністю внаслідок війни, розміри пенсій яких повинні відповідати їхнім особливим потребам.

Література:

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»: закон України від 09.07.2003 року № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

2. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: закон України від 09.04.1992 року № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>

3. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: закон України від 22 жовтня 1993 року. URL: № 3551-XII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

*Федоренко Вікторія Владиславівна
студентка за спеціальністю 081 «Право,
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

ЄВРОПЕЙСЬКІ МЕХАНІЗМИ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ ДЛЯ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ІНТЕГРАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Процес європейської інтеграції є стратегічною метою України, закріпленою в Конституції та численних міжнародних угодах. Стрімке зближення з Європейським Союзом зумовлене не лише політичними прагненнями, а й необхідністю приведення національної правової системи у відповідність до європейських стандартів. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стало відправною точкою для масштабного процесу гармонізації законодавства, що охоплює всі ключові сфери суспільного життя – від економіки та екології до правосуддя та прав людини.

Зміни, пов'язані з європейською інтеграцією, мають комплексний характер і стосуються як нормативно-правової бази, так і практики її застосування. Одним із найбільших викликів є необхідність імплемен-